

Olje- og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Vår dato: 10.09.2021

cc: postmottak@kld.dep.no; post@mfa.no; postmottak@nfd.dep.no

Fit for 55 og direktivene for energieffektivisering (EED) og fornybar energi (RED)

Næringslivets hovedorganisasjon (NHO) viser til Olje- og energidepartementets invitasjon til å gi innspill til de reviderte direktivene for fornybar energi og energieffektivisering. NHO vil også gi innspill til de øvrige av Europakommisjonens høringer av Fit for 55 pakken som er vesentlig for både klimamålsetninger og EUs grønne vekststrategi. NHO vil understreke at alle direktivene må sees i sammenheng slik at det er konsistens både i målsettinger, politikkkutforming og virkemidler.

EUs energi- og klimapolitikk er avgjørende for norsk næringsliv og krever særskilt tett og aktiv oppfølging fra norske myndigheter. NHO støtter EUs klimaambisjoner for 2030 og 2050, og at Norge deltar i klimadugnaden der måloppnåelsen gjennomføres med harmonisert felleseuropeisk innsats for å sikre like konkurransevilkår i Europa.

Omstillingen til et lavkarbonsamfunn er krevende, men innebærer også store muligheter for norsk næringsliv som er godt posisjonert for å bidra på svært mange av de løsningene som er påkrevd. Samarbeid på tvers av landegrenser og sektorer, og mellom næringsliv og myndigheter vil være avgjørende.

Oppdatering av Energy Efficiency Directive (EED)

Norge har et stort potensial for energieffektivisering, særlig innen byggsektoren. Energieffektivisering blir en viktig faktor for å frigjøre elektrisitet til de store industrielle initiativene som nå planlegges og for å sikre tilstrekkelig kraft til elektrifiseringen av samfunnet. Energieffektivisering vil også skape ringvirkninger i form av økt sysselsetting og verdiskaping. NHO er derfor opptatt av at det innen 2030 realiseres minimum 10 TWh energieffektivisering innen eksisterende bygningsmasse.

Målsettingene i EED har både klimapolitisk og forsynings sikkerhetsmessig begrunnelse. Sett i et europeisk perspektiv støtter vi disse perspektivene. Energieffektiviseringsdirektivet synes å skulle fungere som en overbygning for alle tiltak og regelverk som retter seg inn mot effektiv energibruk, gjennom å sette overordnede mål. Det er positivt at enkeltland får et insentiv til å vurdere helheten i virkemidler som iverksettes. EED kan gi nasjonale myndigheter insentiver til å sette nasjonal politikk for energieffektivisering som både drar i retning av bedre ressursutnyttelse og som også gi grønn verdiskaping og økt sysselsetting i grønne næringer.

For store deler av europeisk industri vil insentivet for å være effektiv i forbruk av fossil energi være ivaretatt gjennom prisen på CO₂-kvoter for sektorer som er innenfor ETS. Det er derfor bra at EU i sektorspesifikt regelverk rettet mot energieffektivisering fokuserer på sektorene som foreløpig ikke er kvotepliktige med særlig potensiale, og at EED fortsatt åpner for å unnta sektorer omfattet av ETS i utregningen av årlige nasjonale energispareforpliktelser. Forslaget om krav til det offentlige om årlig renovering av

bygninger og energieffektiviseringskrav i offentlige anskaffelser av produkter, tjenester og bygninger kan bidra til etableringen av et velfungerende marked for energitjenester.

Selv om det er positivt at EU vektlegger mer effektiv bruk av energi, er det et krevende terreng for enkelte sektorer. Når EED vil incentivere energieffektivisering ved et totalt tak på energibruk i EU, skilles det ikke mellom energieffektivitet, energisparing eller utslippsintensitet. Vi mener energisparemål ikke må forveksles med verken energieffektivisering eller energikonvertering, og energieffektivitet bør måles som energiintensitet per produsert enhet heller enn total energibruk.

For Norge vil et gitt tak på energibruk kunne virke kontraproduktivt på den grønne omstillingen i industrien. For eksempel vil produksjon av hydrogen ved elektrolyse, i prosess eller ved CCS, være energikrevende, men være klimaløsninger hvor Norge har særskilte forutsetninger med global betydning. Det å lykkes med slike teknologier er avgjørende for å kunne realisere lavutslippssamfunnet i 2050. Derfor kan nasjonale sparekrav være feil svar når formålet er å redusere globale klimagassutslipp. EUs tak på energibruk kan derfor både hindre allerede miljøvennlig produksjon og utvikling av utslippsfrie løsninger. Det er ikke i tråd med ideen om grønn vekst. Nasjonale sparekrav, som nå foreslås økt fra 0,8 til 1,5 prosent kan ikke rettes inn mot en industri som skal dekarbonisere og vokse.

Fortsatt bruk av primærenergifaktor diskriminerer elektrisitet og motvirker elektrifiseringen. Det står i kontrast til forslag om nye minstesatser for energibruk i utkast til Energiskattedirektiv (ETD), der elektrisitet uansett kilde får lavest sats, og forslag i fornybardirektivet (RED) om at den fysiske energimiksen skal oppgis for alle regioner. NHO mener at det er avgjørende med en konsistent helhetlig tilnærming og at bruken av primær energi faktorer derfor må opphøre.

Til tross for at EU nå reviderer direktivet for tredje gang, har Norge fremdeles ikke innført Energieffektiviseringsdirektivet og Bygningsenergidirektivet. Det gjør at vårt regelverk i form av energikrav i byggeteknisk forskrift, energimerking av bygg og energimerkeforskriften ikke lenger er tilpasset europeiske standarder. Da er det heller ikke "fit for 55" og verken relevant for taksonomien eller EUs "renovation wave". Det er en utfordring for norsk næringsliv, og direktivet bør derfor innlemmes i EØS-lovgivningen.

NHO mener:

- NHO savner en strukturert satsing på energieffektivisering i Norge. Energieffektivisering vil skape store verdier og arbeidsplasser i Norge, samtidig som det frigjøres energi til elektrifisering og industriell utvikling.
- Det er bra at EU bevarer høy grad av fleksibilitet i utforming av nasjonal politikk for energieffektivisering. Vi trenger å frigjøre kraft for videre elektrifisering og oppnåelse av klimamålene. Vår energieffektiviseringsmålsetning på 10 TWh i eksisterende bygg innen 2030 må innfris.
- For industrien er det bra at nasjonale mål fortsatt er indikative. Det er avgjørende for industrien at Norge, med sitt unike og energieffektive vannkraftsystem, benytter artikkel 10 i forslaget til revidert Energieffektiviseringsdirektiv til å innføre alternative virkemidler til energispareforpliktelser.
- Det er uheldig å sette et tak på energibruken. En bør ikke fastsette mål som gjør det krevende å legge om til grønnere næringsstruktur.

- For deler av næringslivet er insentiver til å forbruke energi effektivt allerede ivaretatt gjennom virkemidler som ETS og CO₂-avgifter. Energieffektiviseringstiltak bør rettes inn mot sektorer der det er markedssvikt i form av at lønnsomme, energieffektive løsninger ikke iverksettes.
- Det er bra med særegne krav til det offentlige om årlig renovering av bygninger og energieffektiviseringskrav i offentlige anskaffelser av produkter, tjenester og bygninger. Dette bidrar til etableringen av et velfungerende marked for energitjenester, samtidig som det gir en viktig signaleffekt til øvrig næringsliv.
- Norge bør innlemme energieffektiviseringsdirektivet i EØS-lovgivningen slik at norsk næringsliv blir posisjonert etter gjeldende EU-standarder.

Oppdatering av Renewable Energy Directive (RED)

God tilgang på fornybarkraft til konkurransedyktige priser er avgjørende for klimaomstilling og industrisatsinger i Norge og i Europa. Gjennomføring av klimamålene og realisering av grønne elektriske verdikjeder og industriinitiativer vil kreve en langt større etterspørsel etter fornybar kraft også i Norge. Selv om Norge har et godt utgangspunkt for ny kraftproduksjon, er økt kraftproduksjon og forsterking av kraftnettet en avgjørende faktor for å lykkes, jf. NHO og LOs energi- og industripolitiske plattform.

Det er avgjørende at utviklingen av kraftsystemet og de industrielle satsingene ses i tett sammenheng med utviklingen i Europa og oppfølgingen av EUs Green Deal. Norge har gjennom EØS-avtalen forpliktet seg til å legge til rette for sømløs energi- og transport infrastruktur (TEN-E/-T) selv om vi ikke deltar i den felles ordningen for utbygging og finansiering av dette (CEF). Her bør vi delta aktivt i koordineringen slik at norske interesser er ivaretatt.

Samtidig bør videreutviklingen av et sikkert og effektivt kraftsystem baseres på prinsipper om bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Insentiver til å øke produksjon av fornybar energi bør i størst mulig grad ivaretas gjennom sektorovergrep og teknologinøytrale virkemidler. EUs kvotesystem ETS er en markedsbasert løsning som gjør fornybar energi relativt mer lønnsomt enn fossil produksjon. Det er viktig at prinsippene i gjeldende RED om at støtteordninger for fornybar energi skal være markedsbaserte og kostnadseffektive videreføres.

EUs fornybardirektiv setter mål på andel fornybar energi i totalt energiforbruk på EU-nivå. Europakommisjonen foreslår å heve målet for totalt fornybar energibruk fra 32 til 40 prosent. Det settes ikke nasjonale mål, men land skal følge opp ambisjonene gjennom nasjonale energi- og klimaplaner. Vi støtter en slik tilnærming. I Norge er fornybarandelen allerede på 65% og det meste av vannkraften for lengst bygget ut. Direktivets addisjonalitetsprinsipp der hydrogenproduksjonen skal knyttes til ny fornybarproduksjon er derimot ikke tilpasset Norge. Vi er opptatt av at dette ikke må ekskluderer eksisterende norsk, fornybarproduksjon og slik hemme integreringen av alternativ som hydrogen i energisystemet og i markedet.

For enkelte næringssektorer spesifiseres innfasing av fornybar med 1,1% årlig, og krav om at 50% av hydrogenbruken skal komme fra fornybare kilder. Det innføres forpliktende plansamarbeid mellom land med kystlinje for havvind og minst et prosjektsamarbeid for produksjon av fornybar energi.

Vi merker også store ambisjoner for bioenergi som følge av direktivet. Biomasse er en knapp ressurs, og bør særlig prioriteres inn mot sektorer der skalering av elektrisitetsløsninger lar vente på seg, for eksempel tungtransport og luftfart.

Direktivet åpner ikke opp for at lav-karbon løsninger teller som fornybar. Hydrogen og e-fuels må være av ikke-biologisk opphav, og mer enn 70% GHG besparelse må dokumenteres. Dermed gir direktivet en preferanse for grønt hydrogen ved elektrolyse (også med kjernekraft) og syntetisk drivstoff kun når karbonet er fanget direkte fra atmosfæren (DAC). Hydrogenproduksjon ved karbonfangst og lagring er derfor henvist til kvotehandelsdirektivets tildelingsregler for frikvoter. Selv om det kan være fornuftig å skille fornybar energi fra annen energi så må en samlet sidestille utslippsfri energi uavhengig av produksjon for å ha mulighet til å nå klimamålene.

Bruken av fornybar energi for fremstilling av produkter skal dokumenteres etter regler fastsatt av kommisjonen for å fremme lav-karbon løsninger. Det er positivt for norsk industri, men det gjenstår å se hvordan dette blir gjennomført.

NHO mener:

- Vi støtter hovedlinjene om økte fornybarandeler. Rammeverket i ETS/EED/RED bør insentivere elektrifisering og bruk av fornybar energi.
- Addisjonalitetsprinsippet knyttet til fornybar energi i transportsektoren må ikke ekskludere eksisterende norsk, fornybar vannkraft- og vindkraftproduksjon og slik hemme integreringen av alternativ som hydrogen i energisystemet og i markedet.
- Kostnadseffektive insentiver til å øke fornybar elektrisitetsproduksjon er ivarett gjennom CO₂-kvotesystemet og prissettingen i det europeiske elektrisitetsmarkedet. Samtidig vil det være behov for insentiver og risikoavlastning som sikrer utrulling av nullutslippsløsninger i transportsektoren og oppskalering av nye energibærere som hydrogenproduksjon.
- Tilgangen på bærekraftig biodrivstoff må økes, men prioriteres inn på områder hvor skalering av elektriske løsninger ligger noe frem i tid.
- Fordelene med harmonisering av regelverk anses i hovedsak som større enn behovet for tilpasninger.
- Norge bør delta i koordineringen ved infrastrukturforordningene (TEN-E/T) og den tilhørende felles finansiering ved *Connecting Europe Facility* (CEF) for både transport og energi slik at norske operatører får tilgang.

Når det regulatoriske rammeverket er i endring står vi, som energinasjon, i større grad enn på andre områder i en særstilling med særskilte interesser å ivareta, sammenlignet med andre land. Det er derfor viktig at vi raskt tilpasser og gjennomfører regelverksendringene som inneholder sentrale EØS-relevante bestemmelser for funksjonaliteten i markedet med og krav til planer og oppfølging, herunder konsultasjoner med næringslivet, og deltar for fullt i alle råd og komiteer der vi selv uten formell stemmerett har møterett og mulighet til å påvirke.

NHO ser frem til et tettere samarbeid med norske myndigheter for bedre å ivareta norske interesser i oppfølgingen og konkretiseringen av Green Deal.